

TÜRKİYE'DE RENK TERCİHLERİ
COLOUR PREFERENCES IN TURKEY

AZİZ KIRAN

*Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimari Tasarım Sorunları Bilim Dalı*

ÖZET

Renk tercihleri üzerine yapılan araştırmalar değişik ülkelerde çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilmektedir.

Araştırmacılar seçtikleri bilimsel bir renk sisteminde yer alan renkleri kendi deneysel yöntemlerinde kullanarak bazı sonuçlar elde etmişlerdir.

Biz de ülkemiz için 18-25 yaş grupları arasında mimarlık eğitimi görmemiş ve mimarlık eğitimi görmüş kız ve erkek deneklerin en çok tercih ettikleri ve hiç tercih etmedikleri renk türlerini deneysel psikoloji yöntemi ile frekans ve ağırlıklı frekanslar yardımıyla renk tercihlerinin kantitatif analizlerini yaptık ve sonuçlandırdık.

SUMMARY

Every research concerning the colour preference has used different methods and every researcher chose his colours from a different scientific colour system.

We too carried out a research and determined those colours our subjects preferred most and those which they disliked by using the experimental psychological method. In this work quantitative

analysis of colour preferences were made by using frequencies. Our subjects were university students between the ages of 18-25 of both sexes, who were grouped as those who had an architectural education and those who hadn't.

TÜRKİYE'DE RENK TERCİHLERİ

Bu güne kadar renk tercihleri üzerine araştırmaların değişik ülkelerde çeşitli yöntemlerle yapıldığını görmekteyiz.

Her araştırmacının kendi deneysel yöntemini ve kendi seçtiği bilimsel bir renk sisteminde yer alan renkleri kullanarak bir sonuca vardığını söyleyebiliriz.

Biz de ülkemiz için 18-25 yaş grupları arasında mimarlık eğitimi görmemiş ve mimarlık eğitimi görmüş kız ve erkek deneklerin en çok tercih ettikleri ve hiç tercih etmedikleri renk türlerini deneysel psikoloji yöntemi ile frekans ve ağırlıklı frekanslar yardımıyla renk tercihlerinin kantitatif analizlerini yaptık ve sonuçlandırdık.

Deney, tavan, duvar ve döşeme yüzeylerinde yansıtıcılığı 0.40 olan Munsell değer skalasındaki 6 değerine eşit gri renk ile boyanmış bir mekanda yapılmıştır.

Ayrıca bu mekanda doğal ışığa en yakın yapay ışık kaynakları kullanılmıştır.

Deneyde kullanılan renkler Munsell renk sistemindeki renk çemberinde yer alan 5R, 5YR, 5Y, 5G, 5BG, 5B, 5PB, 5P, 5RP gibi renk türlerinin mevcut renkler ile en tok olanı ve açık değerli olanları kullanılmıştır. Ayrıca Munsell Değer skalasındaki 2 ve 9 no.lu açık değerli beyaz ve siyah renk ile 4-5-7 açıklık değerlerindeki griler ile toplam 35 Renk deney malzemesini oluşturmuştur.

Elde edilen 35 adet 8 x11 cm boyutundaki renk kartlarının tümünün birlikte gösterildiği pilot deney sonucu stimülüs algılamasında yanlığlar ve kararsızlıklar doğurmuştur.

Bu nedenle renk kartları «Random» yöntemle beşerlik gruplar halinde 7 ayrı levhaya yerleştirilmiş ve bu renk levhaları deneklere

ayrı ayrı gösterilerek aşağıdaki soruların cevaplandırılması istenmiştir.

Ayrıca insanlarda değişik oranlarda renk körlüğü olabileceği düşüncesiyle deneklere «Ishihara renk körlüğü testi» uygulanmıştır. (Test for colour blindness, Dr. Ishihara)

Alman cevapların sonucunda, Mimarlık eğitimi görmüş ve mimarlık eğitimi görmemiş kız ve erkek deneklerin tercih ettikleri renk sırası ile :

1. Tercih edilen renk	5PB 4/8
2. Tercih edilen renk	9 (Beyaz)
3. Tercih edilen renk	5PB 7/6

olarak ortaya çıkarken,

Mimarlık eğitimi görmüş ve mimarlık eğitimi görmemiş kız ve erkek deneklerin tercih etmedikleri üç renk sırası ile :

1. Tercih edilmeyen renk	5BG 3/2
2. Tercih edilmeyen renk	2 (Siyah)
3. Tercih edilmeyen renk	5R 4/6

olarak ortaya çıkmıştır.

Böylece tercih edilen renklerin genelde kısa dalga boylu renklerden meydana geldiği, az farklarla her iki denek grubunda da tercihlerde sonuçta önemli bir boyut olan rengi renk yapan bir özelliği olan Tür (hue) boyutu da spektrumun kısa dalgalı ucuna doğru bir eğilim gösterdiği,

Rengin Değer (value) boyutu ise Tür boyutu kadar çarpıcı ve kesin olarak ortaya çıkmadığı gözlenmiştir.

Tercih edilen renkler genelde orta açıklıkta, değerinde gri ile (4) açık değerinde griye (7) yakın olan değere sahip renklerden oluşmaktadır. Rengin üçüncü boyutu olan Tokluk (saturation) boyutunun Değer boyutu gibi denekler arasında tercihlerde belirli bir seviyede yığıldığı ortaya çıkmıştır. Tercih edilen bütün renklerin

Tokluk boyutunun genelde 6 seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Tercih edilen renkler için genel formül :

Kısa Dalgalı 7/6

şeklinde bir formülün genel tercih trendini belirlediği söylenebilir.

Genelde mimarlık eğitimi görmüş deneklerin, mimarlık eğitimi görmemiş deneklere oranla daha geniş bir tercih spektrumuna sahip olduğu, bunda da mimarlık eğitiminin etkisi bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tercih edilmeyen renk türlerinin ise genellikle uzun dalga boy-lu koyu ve tok renklerden meydana geldiği, renk türlerinin uzun dalga boyunun uç noktalarında yığıldığı görülmüştür.

Rengin ikinci boyutu olan açıklık-Değer boyutu bakımından orta değerde ve ortanın altındaki koyu değer seviyesindeki grinin ve hatta siyaha yakın renklerin tercih edilmediği görülmüştür.

Ayrıca genelde moda renk olan sarının tercih edilmediği, tercih edilmeyen renklerin içinde bir miktar sarının bulunduğu şaşırtıcıdır. Tercih edilmeyen renkler için genel formül :

Uzun dalgalı 4/0

şeklindeki bir formülün ortaya çıktığı görülmektedir.

Değer boyutu tercih edilmede önemli bir boyut olarak ortaya çıkmaktadır. Çoğunlukla siyaha yakın ve siyah renk tercih edilme-miştir.

Genelde mimarlık eğitimi görmüş ve mimarlık eğitimi görmemiş kız ve erkek deneklerin tercih etmedikleri 1. sıradaki renkler aynıdır. Ancak ikinci ve üçüncü sırada yer alan tercih etmedikleri renkler bazı farklılıklar göstermektedir.

Mimarlık eğitimi görmüş kız ve erkek deneklerin tercih etme-dikleri ikinci ve üçüncü sıradaki renkler diğer denek grubuna oranla daha çeşitlidir. Bundan da mimarlık eğitiminin etkisinden söz edebiliriz ve bu deneklerin daha geniş bir renk spektrumuna sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Renk tercihlerini yaparken renkleri deneklerden % 53 ü renkleri Soyut olarak düşünmüşler, % 47 si ise renkleri Somut olarak yani

bir kullanıma bağılı olarak düşünmüş ve tercihlerini yaptıkları saptanmıştır.

Soyut veya Somut yapılan tercihlerin genelde bir farklılık göstermediği, cinsiyetin ve eğitimin de bir etkisi olmadığını söyleyebiliriz.

Somut olarak tercih yapan deneklerin en çok giysi renklerini, daha sonra duvar yüzey renklerini, daha sonra da çevrelerinde yer alan renkleri düşünerek tercihlerini yaptıkları saptanmıştır.

Deneklere gösterilen 35 renk türünden tercih edilen 7 renk türü içinden frekans ve yüzdelerle yaşadıkları mekanın duvar yüzeyleri için yapılan tercih sıralamasında,

Duvar yüzeyi için tercih edilen renkler:

1. Tercih 9 (Beyaz)
2. Tercih 5RP 8/6
3. Tercih 5PB 7/6

olarak ortaya çıkmıştır.

Genel olarak 18-15 yaş grubu arasında mimarlık eğitimi görmüş veya görmemiş kız ve erkek deneklerin yaşama mekanı duvarlarında tercih ettikleri renk türleri yüksek değerli (açık) soğuk ve mat renkler olarak ortaya çıkmıştır.

Tercih edilen renkler:

1. 5PB 4/8
2. 9 (Beyaz)
3. 5PB 7/6

Tercih edilen duvar renkleri:

1. 9 (Beyaz)
2. 5RP 8/6
3. 5PB 7/6

